

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Website: www.Quakers.nu; 90e jaargang nr. 3, maart 2019.

©1983 Judy Cunningham DISTRIBUTED BY: QUAKER PEACE CENTRE, 3 RYE RD., MOWBRAY 7700, CAPE TOWN, SOUTH AFRICA - PH: (021) 636-7000, FAX: (021) 636-8167

'Vrede moet je met z'n allen doen' is de strekking van dit devies van het Peace Centre in Kaapstad, Zuid Afrika. Ontworpen in 1983, maar nog steeds actueel en nog steeds een centrum waar de Quakers zich voor inzetten.

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs:

Nederland

€30,00 per jaar

Europa en Wereldwijd

€45,00 per jaar

Email abonnement (PDF)

€5,00 per jaar

Eco LABEL

FSC

deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Helaas moeten we per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs verhogen.

Bankrekening: (IBAN) NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U

Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email:

vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie:

Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM,
Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver:

Hylkia Nieuwerth

Redactielid/leden:

vacatures

Correctie:

Hylkia Nieuwerth en Frieda Oudakker

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt.

Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu (je wordt doorgeschakeld naar het blog waar ook de Vriendenkringen staan)

De Nederlandse Quakers hebben twee Facebookaccounts:

Quakers Nederlandse Jaarvergadering (openbaar)

Nederlandse Jaarvergadering (besloten, wil je lid worden mail dan naar de redactie: vriendenkringredactie@gmail.com)

In dit nummer:

Van de redactie.....	4
Wanneer ik God zoek.....	5
Leg je 'smartfoon' even opzij... ..	7
Hoe groot is jouw geloof?.....	8
Algemene Vergadering van de Quakers	11
Erik Hummels (1949- 2019)	12
De toekomst van de Quakerbeweging deel 2	14
Hap-Stil-Snap in Zwolle: eenheid in verschillen	17
Bestrijdt het racistische monster	19
De Nieuwe Quaker Website.....	21
Wanneer was je voor het laatst in de buurt van een massa sprinkhanen? ..	22
The Wall Museum Palestine	24
Peace Centre Zuid Afrika.....	25
Quaker Jan de Hartog.....	28
Quaker actie tegen online haatzaaien	32
Waarom ik bij de grens werd gearresteerd.....	35
De situatie met migranten in Noordwest Bosnië.....	36
Vrienden in het hele land	37
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	39
Quaker Action	40

.

Oproep:

Het aprilnummer van de Vriendenkring zal een themanummer zijn met hetzelfde onderwerp als de Algemene Vergadering:

'Quaker zijn NU'.

We nodigen je uit om iets te schrijven over hoe het voor jou is om nu Quaker te zijn, of attender of geïnteresseerde in de Quakers.

Wat voor invloed heeft het Quaker zijn op jouw dagelijkse leven?

Wat doe je vanuit je Quaker-zijn in je persoonlijke leven?

Wat beleef je in een Wijdingssamenkomst?

In hoeverre zet je Quaker-zijn je aan tot praktisch handelen?

Hoe sterk voel je je betrokken bij het vredesgetuigenis van de Quakers?

Voel je geïnspireerd om iets te schrijven, graag voor 15 maart opsturen naar vriendenkringredactie@gmail.com.

Van de redactie

In deze Vriendenkring vertelt Wil Bisschops het mooie bijbelse verhaal waarin Jezus over het water loopt, de storm tot bedaren brengt en Petrus uitnodigt om ook over het water te lopen. Door Petrus' sterke geloof lukt het hem om ook over het water te lopen, maar als hij angst toelaat en twijfelt, zakt hij in het water weg. Jezus geeft hem een hand en trekt hem er weer bovenop. Wat mij zo sterk aanspreekt is dat ook mijn geloof zo dun is als water en het vaak onmogelijk lijkt om erop te vertrouwen. In de stille samenkomst steekt soms eerst een storm op van wervelende gedachten en gevoelens. Deze gedachten gaan over zoveel onrecht, wreedheid, agressie, egoïsme en onverschilligheid om mij heen, en dan komt de twijfel en de angst soms omhoog en zak ik door het water (of het 'ijs' dat als metafoor ook vaak gebruikt wordt). Pas als ik deze los kan laten en de stilte toelaten, kan ik vertrouwen en energie voelen stromen. Pas dan kan ik kiezen wat ik ga doen met de overtuiging dat het waardevol is om te doen, niet omdat ik verwacht dat het resultaat snel komt.

De voorbeelden in de indrukwekkende geschiedenis van de Quakers die Jan de Hartog zo goed beschrijft (lees het artikel van Lucas de Groot) laten de kracht en de kwetsbaarheid van ons geloof helder zien.

Erik Hummels zette zich zijn hele leven in voor dienstweigeraars en mensen die voor de vrede risico's durfden te nemen.

Wat Pierre Claverie met zijn sterke geloof deed voor de verzoening tussen Christenen en Moslims (zie het artikel van Oscar Jansen over de Hap-Stil-Snap in Zwolle) vervult mij met ontzag en vertrouwen.

Het is deze kracht die het mogelijk maakte dat Quakers konden bijdragen aan de afschaffing van de slavernij en de strijd tegen racisme.

Ook de antiracisme cursus die QCEA (Quaker Council for European Affairs) gaf in Brussel is een voorbeeld van hoe geloof kan bijdragen aan het creëren van gelijkwaardigheid, rechtvaardigheid en vrede. Lees de artikelen van Hans Weening en Peter van Leeuwen hierover).

Het verhaal van Charles Tauber over zijn inzet voor vluchtelingen in Noordwest Bosnië sluit hier goed bij aan.

Willem Furnée gebruikt de moderne metafoor van de 'smartfoon' die ons verbinden kan met die oneindige levensbron, die de Quakers aanduiden met het innerlijk licht of dat van God in iedereen.

Ik wens je toe, dat door het lezen van deze Vriendenkring, je geloof in een betere wereld en in dat van God in ieder mens wordt versterkt.

Sytse Tjallingii (redacteur)

Wanneer ik God zoek

Uit: **Quäker** 5\2016 Wenn ich nach Gott suche, van John Garfield Harris, Hameln
2000, in het Duits vertaald door Achim Diermeier; vanuit het Duits in het Neder-
lands vertaald door Wil Bisschops

*Zoek ik naar God,
dan vind ik Hem
in de ogen van kleine kinderen en honden.*

*Zoek ik naar God,
dan vind ik Hem
in de jongeren die zo bevallig tegen muren aanhangen.*

*Zoek ik naar God,
dan vind ik Hem
op een verfrissende zondagochtend in de lente,
als de zon schijnt
en alles onbezorgd en zacht opnieuw ontspruit,
vervuld van stille blijdschap.*

*Zoek ik naar God,
dan vind ik Hem
in het schitteren van de glinsterende zee
en de wind, die door een weelderig groene boomkruin waait.*

*Zoek ik naar God,
dan vind ik Hem
in de zachte, verbaasde koeienogen,
het trippelen van de lammetjes
en het bezorgde blaten van hun moeders.*

*Zoek ik naar God,
dan vind ik Hem
in de lawaaierige dans en het spel van kinderen,
die nog vol van dromen zijn.*

*Dan vind ik eindelijk een beetje vrede en hoop,
ben tegelijkertijd gelukkig en bedroefd.
Wetend dat dit moment,
slechts in een vluchtig ogenblik,
verleden tijd zal zijn.*

*Heeft Hij mij gevonden
of vond ik Hem?*

*Ik kan het je niet zeggen
en zal me wel weer opnieuw moeten begeven
op mijn zoektocht.*

Zoektocht

Leg je 'smartfoon' even opzij...

door Willem Furnée

Mensen kunnen op heel verschillende manieren gelukkig worden. Tegenwoordig hoort daar ook bij: veel 'likes' krijgen via Facebook. Even je 'smartfoon' pakken om op Facebook te kijken. En als je weer een paar (of liefst héél veel) 'likes' hebt gekregen word je weer helemaal blij.

Waarom smartfoon?

Smartfoon is een combinatie van smart (lijden) en foon (herrie). De Smartfoon produceert geluid en vraagt aandacht. Dit wekt voortdurend onrust op in de gebruiker en de omgeving. Dat is smartelijk.

Maar ook zonder 'likes' op je 'smartfoon' kun je gelukkig worden. Misschien wel gelukkiger dan je nu bent!

Sinds mensenheugenis is er een kosmisch netwerk waartoe ieder mens vanaf de geboorte gratis, automatisch en op ieder moment toegang heeft.

Dit spirituele netwerk is opgezet door de Ongekende, die door Quakers wel wordt aangeduid met 'Innerlijk Licht'! Deze Ongekende stuurt geen likes, maar alleen Loves en is altijd oneindig 'close' met ieder mens. Zó 'close' dat je de Ongekende over het hoofd ziet. Net zoals jij jezelf ook niet zomaar ziet.

Je moet ervoor in de spiegel kijken. Om de Ongekende te 'zien' moet je ook in een soort spiegel kijken. Die spiegel is de mens, om te beginnen jijzelf,

maar ook ieder ander. In de Ongekende zijn alle mensen met elkaar verbonden.

Leg je 'smartfoon' opzij, wees stil, en word de Ongekende in jezelf en in de ander gewaar. Geef je eraan over. Ontdek dat je bemind wordt en ervaar dat je niet alleen bent maar op de Ongekende altijd kunt vertrouwen.

Hoe groot is jouw geloof?

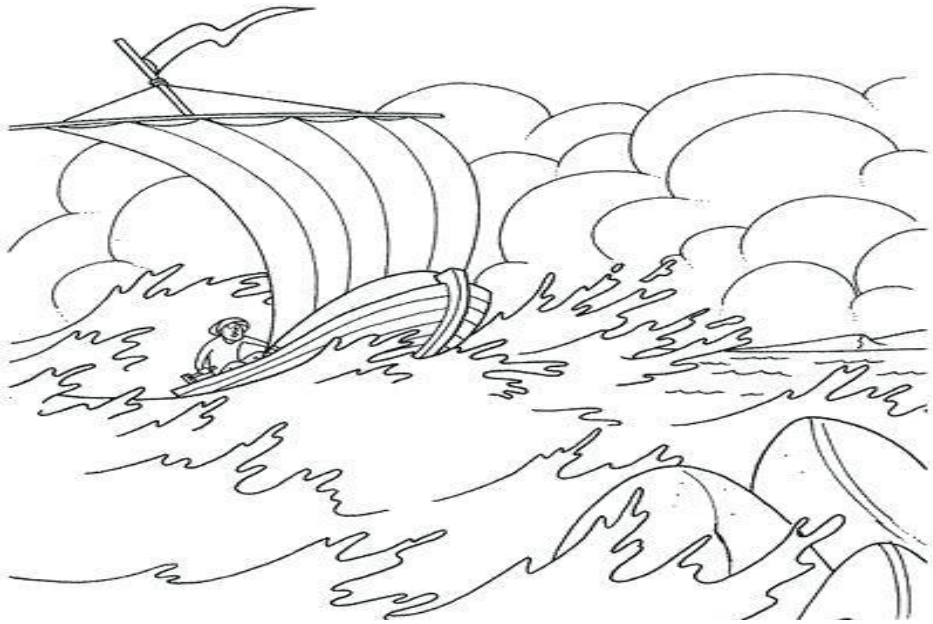
(herschrijving van Mt 14, 27-29.)

door Wil Bisschops,

Luister, ik moet je iets vertellen: ik heb over wááter gelopen! Ik, Petrus, de rots, die toch niet bepaald een zweverig type ben, ik zeg jullie: ik heb over water gelopen!

Echt waar! Geloof het of niet, de anderen.... maar.. laat ik bij het begin beginnen en je wat meer context geven.

Na het wonder van de twee vissen en de vijf broden, waarmee Jezus al die mensen te eten had gegeven, ging hij in z'n eentje de berg op. Hij had er behoefte aan om zich af te zonderen en zich in de stilte terug te trekken. Ons had hij voorgesteld om alvast met de boot naar de overkant van het meer te varen. We waren al een heel eind uit de kust, toen het verschrikkelijk hard begon te waaien! Werkelijk, niet alleen Levi en Marcus, maar wij knepen 'm allemaal!

We hadden echt moeite om de boot in balans te houden. En de storm wilde maar niet bedaren, we raakten bekap van het roeien. En toen, ineens, toen begon Thomas Didymus te schreeuwen: een spook! Een geest! Hij zag lijkkleek en hij trilde over z'n hele lichaam. Toen hoorden we door het geraas en het geweld van de wind heen vreemd genoeg de stem van Jezus: “Weest gerust, ik ben het. Vreest niet.”

Ik wist niet hoe ik het had! Maar gelukkig kon ik deze woorden vinden en ik antwoordde: Als jij het echt bent, Jezus, zeg me dan dat ik over het water naar je toe moet komen.

En hij zegt alleen maar: Kom! En ik denk, ik denk absoluut niet en stap gewoon op het water en loop op hem toe, ik wéét gewoon dat het kan, dat ik kan wat hij kan: over het water van het meer lopen. Zóveel vertrouwen had en heb ik in die man! Maar de storm is echt hevig en blaast me zowat van m'n voeten. En in een split second gaan er allerlei gedachten door me heen: hoe diep zou het hier zijn? Ik kan niet zwemmen! En ook: Was ik maar bij de anderen in de boot.

Op hetzelfde moment voel ik dat ik zink en dieper zink en bij alle nattigheid staat ook nog eens het doodsweet op mijn voorhoofd! In mijn doodsangst schreeuw ik: Help, red me dan toch, ik verdrink!

Dan voel ik Jezus' hand om mijn pols en ik weet dat ik gered ben. We lopen samen over de golven naar de boot en klimmen aan boord. De anderen kunnen hun ogen niet geloven, zijn met stomheid geslagen. Ze zitten daar aanvankelijk alleen maar en kijken met ontzag naar Jezus. Die vraagt met zachte stem: Waarom ging je nou twijfelen, vriend? Je weet toch dat je me kunt vertrouwen? Hij kijkt ons weliswaar als altijd vriendelijk aan, maar we merken toch dat hij enigszins teleurgesteld is.

Hij zucht namelijk, staart in de verte. Pas als wij zijn blik volgen, merken we dat de wind is gaan liggen.

Geloof als reddende hand

Expect a miracle!

Als je helemaal in het moment bent, in het hier&nu, bijvoorbeeld in de sport als je op het punt staat een doelpunt te maken, dan wéét je wat je moet doen. Daar hoeft je niet over na te denken, je dóet het gewoon, daar kun je op vertrouwen. Er is dan sprake van onmiddellijkheid.

Als je in alle eenvoud gelooft, helemaal gericht bent op de Weg, de Waarheid en het Leven, op Jezus dus, dan hoeft je niet te twijfelen. *Een-voud*. Twijfel heeft etymologisch gezien te maken met *twee*, op twee of misschien wel meer dan twee gedachten hinken.

Op het moment dat Petrus zijn blik niet alleen meer gericht heeft op Jezus, maar ook de wind en het water ziet en voelt, dan gaat hij nadenken en dan wordt hij bang. Dan denkt hij niet meer met zijn hart, maar dan haalt hij zich van alles in het hoofd.

Vragen:

Hoe groot is jouw geloof?

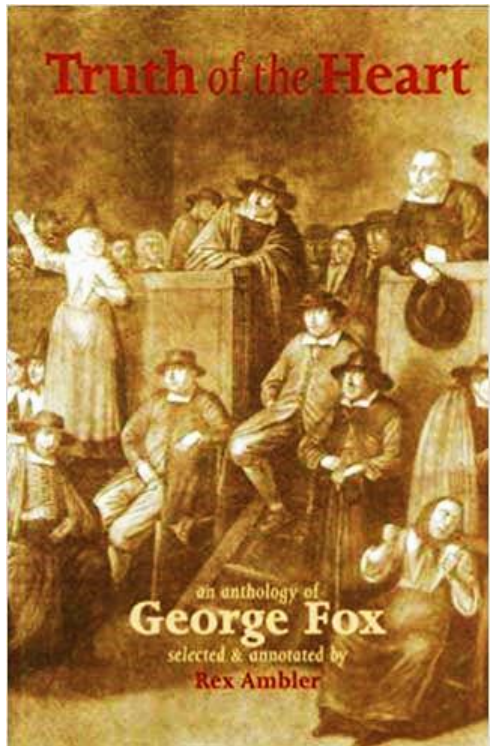
Geloof je dat jij net als Petrus op het water kunt lopen?

Uitspraken over het geloof uit: George Fox Waarheid van het hart:

[Geloof] als het antwoord van de gehele mens op de liefde en genade van God, wanneer deze hem innerlijk worden geopenbaard. Geloof betekent niet alleen een met het verstand aanvaarden van de waarheid, maar ook een algehele overgave van de wil daaraan.

Dat wat het hart reinigt, dat de overwinning schenkt over hetgeen ons scheidt van God. In dit geloof was in vroeger tijden de eenheid van de heiligen gelegen, en daarin berust ook onze eenheid.

Geloof ontstaat in het hart nog voordat het door de mond wordt beleden.

Algemene Vergadering van de Quakers

van 10 tot 12 mei 2019 in het Natuurvriendenhuis de Bosbeek bij Bennekom

Een Algemene Vergadering is om naar toe te leven, daarom weer een bericht in deze Vriendenkring. Alle leden van de Quakers krijgen via het secretariaat een uitnodiging om zich aan te melden. Mocht je die uitnodiging niet krijgen en toch graag meedoen, neem dan contact op met het secretariaat. secretariaat@dequakers.nl. Dit jaar hebben we als leidraad of inspirerende gedachte:

‘Quaker zijn NU’.

Het gaat erover hoe we tijdens het weekend bij elkaar zijn. Hoe is ons Quakerzijn daar van invloed en wat is dat “Quaker zijn NU”? Die vraag dragen we mee in hoe we samen met onze zakelijke en spirituele uitdagingen omgaan en ook in hoe we met elkaar om gaan.

We kijken uit naar de activiteiten die we samen doen met de kinderen en jongeren o.a. de ‘Wunderbar’ (de bar waarin de jeugd drankjes verkoopt) en het kampvuur, onze onderlinge informele gesprekken, de verkooptafel en de prachtige omgeving van het Bosbeekhuis.

Onze Algemene Vergadering zal een Wijdingssamenkomst zijn van ontmoeting, uitwisseling, zaken en, door dit alles heen, het ervaren van ons samenbindend Quaker-zijn, gebaseerd in elkaar ontmoeten in Stilte en gesprekken. We verheugen ons op een inspirerend weekend!

Allemaal heel welkom!

Marlies Tjallingii

De prachtige natuur bij de Bosbeek

Erik Hummels (1949 - 2019)

Tekst uitgesproken door Kees Nieuwerth bij de crematie in Bilthoven, 1 februari 2019.

Franka, Peter, familie en vrienden van Erik,

Vorige week was het de week van het gebed voor de eenheid in kerken – wereldwijd- aan de hand van een tekst uit Deuteronomium:

‘Zoek het recht en niets dan het recht’.

Je zou kunnen zeggen dat dit ook het levensmotto van onze Vriend Erik was.

Erik heeft zich jarenlang als jurist ingezet voor gerechtigheid en vrede. Hij heeft talloze vredesactivisten juridische en morele ondersteuning geboden bij hun strijd tegen militarisme, demonstraties tegen de plaatsing van kruisraketten, het uiten van gewetensbezwaren tegen de militaire dienstplicht. Hij verdedigde ook zogeheten totaalweigeraars en militairen die weigerden atoomwapens te bewaken. Veel van dit werk deed hij als sociaal advocaat pro deo. Tiny en Erik steunden van meet af aan het Tribunaal voor de Vrede en het Proces tegen de Staat inzake het plaatsen en eventueel inzetten van kernwapens als zijnde in strijd met het internationaal recht. En uitgerekend vandaag was één van de krantenkoppen: *Komen er weer kruisraketten naar Nederland?* – omdat de Verenigde Staten het INF verdrag dreigen op te zeggen!

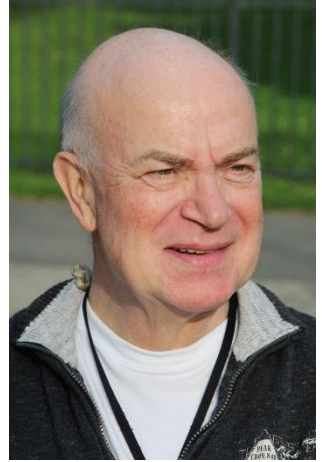
Erik en ik hebben intensief samengewerkt bij het bepleiten van een Wet Gewetensbezwaren Militaire Bestemming Belastinggelden.

Zo zouden gewetensbezwaren niet slechts voor de duur van twee jaar, maar gedurende een heel leven aangetekend kunnen worden, door vrouwen zowel als mannen. Alhoewel vele kerken en de Raad van Kerken ons daarbij steunden vonden we maar drie leden van de Tweede Kamer bereid deze Initiatiefwet te verdedigen!

We zullen Erik zeer missen.

De strijd op tal van die genoemde punten is immers nog lang niet gestreden!

Zoals Gerrit van der Ent ergens schreef vond Erik zijn inspiratiebron bij de Quakers – citaat: ‘geen beweging van grote woorden, maar één waar de

Erik Hummels: verdediger van de weg van de geweldloosheid

boodschap van liefde, stilte en geweldloosheid heel belangrijk is'. Erik werd overtuigd lid van het Religieus Genootschap der Vrienden – de Quakers- die zich – net als hijzelf- traditioneel ook inzetten voor bijvoorbeeld de hervorming van het strafrecht en het gevangeniswezen, erkenning van gewetensbezwaarden militaire dienst en internationaal vredeswerk. Een kerkgenootschap waar het vredesgetuigenis een onlosmakelijk deel van het geloofsgetuigenis is.

In dit verband is het ook opmerkelijk dat hij zich zeer verdiept had in één van de klassieke zeventiende eeuwse Quaker boeken, namelijk dat van Robert Barclay, waarover hij met één van ons correspondeerde.

Erik voelde zich thuis in de Stille Samenkomsten van de Quakers en zoals één van ons zei: 'ik hoor nog zijn bedachtzame, rustige stem'.

Samenkomsten gebaseerd op de 'verborgen omgang met God' en het woord in de Psalmen 'Wees stil en weet dat ik God ben'.

De Stilte die de inspiratiebron voor die maatschappelijke inzet en dat vredesactivisme vormt: "de weg naar binnen is de weg naar buiten!"

Daarom zullen wij nu gedurende de volgende tien minuten samen in die geest en in volledige Stilte onze Vriend Erik gedenken.

Om het met een zin uit Franka's boek *"En dan nu het goede nieuws"* te zeggen:

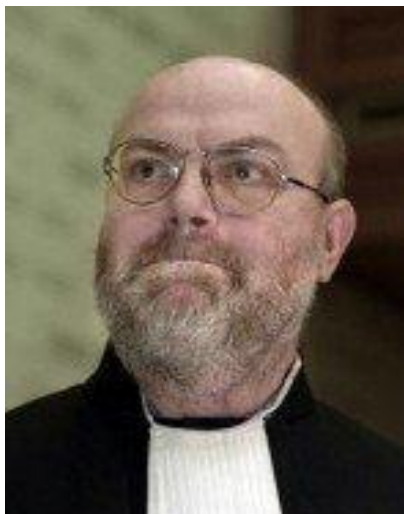
'Erik was één van die 'bijzondere mensen die ...vaak tegen de stroom in... een fijnere plek maken.. van de wereld.'

Vaarwel goede Vriend!

Uit de Volkskrant 6 febr. 2019:

Zijn hele leven bleef hij een overtuigd pacifist en actief lid van het Tribunaal voor de Vrede.

Hummels was lid van de Quakers, een religieus genootschap van vrienden die geloven dat er in ieder mens iets schuilt van een god en die streven naar verzoening, gerechtigheid en geweldloosheid. Ook deed hij mee aan het Tribunaal voor de Vrede, dat via een procedure kernwapens wilde verbieden. Die zouden in strijd zijn met het internationaal recht.

Erik Hummels als advocaat van dienstweigeraars.

De toekomst van de Quakerbeweging deel 2

door Ben Pink Dandelion – vertaling en bewerking Kees Nieuwerth

Hoe radicaal is de Quaker beweging?

Mijn lokale groep verhuisde uiteindelijk omdat onze roeping veranderd was. Nieuwe leden brengen nieuwe gaven met zich mee, nieuwe manieren om een spirituele gemeenschap te vormen. We hadden er vijf jaar geleden voor gekozen op onze plek op het platteland te blijven omdat het uitzicht bood op Pendle Hill en we het bezoek van groepen, aan die voor het Quakerisme historische plek, waardeerden. Maar vijf jaar verder waren we meer bezig met het inzamelen van kleding voor vluchtelingen en met protesteren tegen gaswinning door fracking.

Ons getuigenis diende meer zichtbaar en toegankelijk te worden, we moesten daar zijn 'waar de mensen zijn' en verhuisden naar een meer centrale plek in de stad.

Radicaal? Op 9 mei 2017 vond er een Stil protest tegen fracking (hydraulische barsten in de ondergrond aan brengen door water, zand en chemicaliën in gesteentes te spuiten). Meer dan honderd Quakers beklommen op die zaterdag de winderige Pendle Hill. Een half uur lang hielden ze een stille samenkomst om te protesteren tegen fracking. Alleen de veldleeuweriken en een paar vriendelijke honden onderbraken hun stilte.

Ons aantal verdubbelde in twaalf maanden tijd. We veranderden van een naar binnen gerichte, voor zichzelf zorgende groep naar een groep die zich

keerde naar de wereld om een radicale spiritualiteit in die wereld te brengen. We willen in staat zijn in praktijk te brengen wat we preken!

Actie van Quakers in Exeter: inzamelen van kleding voor vluchtelingen

De Britse JV heeft op dit moment een concern over inclusiviteit en diversiteit. Pasgeleden deden we een oefening waarbij de deelnemers op zoek gingen naar hetgeen sommige groepen zou kunnen uitsluiten: jongeren, gezinnen met kinderen, mensen die het financieel zwaar hebben, mensen die veel werkuren maken. We bleken heel inventief: houd altijd en alleen een samenkomst op zondag voor slechts een uur; belaag jongeren onmiddellijk met te verrichten taken en bejegen ze minzaam; wees niet voorbereid op de aanwezigheid van kinderen en jongeren of reken alleen op één persoon om de kinderen op te vangen, of die persoon beschikbaar is of niet; vraag mensen een bijdrage voor koffie of thee; voer gesprekken over wat Vrienden wel of niet over hebben voor de groep, laat mensen die ons ergens vertegenwoordigen de reiskosten betalen voordat zij die terug kunnen vragen; geef onvoldoende duidelijk de plaats, het adres of de tijden van de samenkomsten aan; doe de deur op slot; licht onze vorm van samenkomst nooit inleidend toe omdat we ervan uitgaan dat iedereen het weet; breng bezoekers in verwarring door allerlei geschreven—of erger ongeschreven—'regels' aan te halen; spreek in allerlei afkortingen, Quakerjargon; kom in werkgroepen bijeen direct na de samenkomst; beantwoordt onvoldoende

zorgvuldig vragen. Kortom, helaas: veel van die dingen doen we dus voortdurend.

Een Jonge Vriend vertelde me dat het gesprek plotseling een ‘Jonge Vrienden-aard’ kreeg als hij zich erbij voegde: het gewichtige volwassen gesprek stopte en in plaats daarvan werden vragen gesteld over school! Alsof jongeren geen opvatting hebben over bijvoorbeeld euthanasie of gender-rechten.

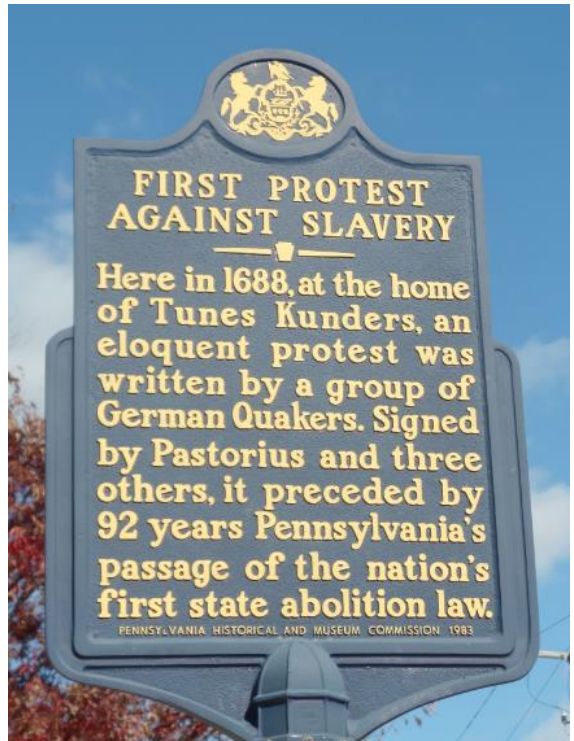
We schieten te kort in ‘het in praktijk brengen’ van onze idealen over spirituele gelijkheid. Uitsluiten of marginaliseren is falen radicaal te zijn maar ook falen om Gods wil te volgen.

Vroege Quakers daagden de maatschappelijke orde uit maar wij hebben ons erin opgesloten. We hebben kritische stemmen nodig om ons te helpen beseffen waar we ons bevinden.

Als we van een spirituele gemeenschap spreken betekent dit een inclusieve gemeenschap, hoezeer dit soms ook ongemakkelijk kan blijken. Hier bij de Noorse JV heb ik echter mooie voorbeelden gezien van gemeenschapsontwikkeling, dus misschien ben ik nu aan het preken voor de reeds bekeerden!

We moeten ook in herinnering roepen dat er tijden zijn dat Gods wetten onze trouw aan die van de staat overstijgen. We zijn geroepen om goede burgers te zijn, maar waar nodig ook burgerlijk ongehoorzaam te zijn. We zijn hier om onszelf en onze wereldse rol opzij te zetten wanneer we als gelijkwaardigen deelhebben aan onze geloofsgemeenschap.

Eigenlijk is het heel eenvoudig en opent het tegelijkertijd ook het radicale pad waartoe we oorspronkelijk geroepen waren.

Al in 1688 protesteerden de Quakers tegen de slavernij

Hap-Stil-Snap in Zwolle: eenheid in verschillen

door Oscar Jansen

Voorstellen van de Ribât es-Salâm (een verbond van vrede) Om een verlangen naar verbondenheid vandaag concreet te maken.

De monniken van Tibhirine, Algerije, zij vormden met Soefi-Moslams een religieuze gemeenschap zij ijverden voor een oecumenische dialoog tussen Christenen en Moslams.

1. Laten we dag in dag uit aan het thema denken dat we kiezen om van de ene ontmoeting tot de andere onze 'Band van vrede' (Ribât es-Salâm) te zijn, in gebed, dienstbaarheid en wederzijdse trouw.
2. Laten we toelaten dat de ander ons door zijn bestaan raakt, ontwricht, verrijkt; laten we naar hem luisteren, laten we zoeken hoe we zijn religieuze traditie zoals hij ze tot uitdrukking brengt, beter kunnen begrijpen en hoe we die traditie, zoals hij ze beleeft, kunnen eerbiedigen.
3. Laten we openblijven voor alles waardoor we op de weg van het geloof elkaar nabij zijn, samen hopend op de eenheid die God voor onze verschillen belooft. Laten we ons voor deze houding bekleden met zijn geduld.
4. Laten we er in deze geest zorg voor dragen dat gebedsgroepen (hoe bescheiden ook), waar oprechte en welwillende mensen elkaar ontmoeten, worden aangemoedigd.
5. Laten we in onze dagelijkse relaties openlijk partij kiezen voor de liefde, regelgeving en de verbondenheid, tegen de haat, de wraak en het geweld, die ons momenteel allen raken. Laten we op deze manier intreden in de houding van de God van tederheid en barmhartigheid, die met iedere lijdende mens is.
6. Laten we geloven in de gave van vrede die ieder mens in zich draagt, voor zichzelf, voor de ander, voor heel de wereld. Laten we haar leren zien door alle uiterlijke schijn heen. Dat ze voor ons een bron van vreugde mag zijn, van vertrouwen en van volharding in de band die ons samenhoudt.

Pierre Claverie

19 monniken zijn vermoord in Algerije (1991-2002) tijdens de burgeroorlog. De tekst is uit een dialoog met de Islam.

Deze prachtige gedachten, zijn ontstaan tijdens de wrede burgeroorlog in Algerije tijdens bijeenkomsten tussen westerse monniken en Algerijnse moslims in Tibhirine, waar een geloofsgemeenschap van monniken een inspirerende eenheid tussen Christenen en Moslims vormden.

Ik bracht deze gedachtes mee en las deze voor aan het begin van de Hap-Stil-Snap bijeenkomst in Zwolle. Op 13 februari kwamen Quakers, attenders en belangstellenden bij elkaar in Zwolle.

Verlangend naar meer verdieping in ons bestaan, vanuit de Stilte, en geïnspireerd door de Haagse Quakers nam ik samen met Sytse en Marlies het initiatief om in een klein groepje samen te eten, stilte te ervaren en elkaar te inspireren. We hadden het idee: we beginnen gewoon met z'n drieën en zien wel wie erbij komen. De avond tevoren kreeg ik echter een telefoontje van Marlies: "Oscar, ik wil je even waarschuwen (...). We hebben een aantal mensen gemaïld en we zijn bijna met z'n tienen!"

Wat een rijkdom was dat op de Hap-Stil-Snap avond: al die verschillende mensen die vanuit het samenZijn elkaar ontmoeten, vanuit de Stilte. We werden geïnspireerd door de tekst 'Band van vrede' uit het boek van de monnik Pierre Claverie over hoe je ondanks, of juist dankzij (?), de verschillen in (geloofs-)opvatting een waardevol samenZijn kunt ervaren. Alle deelnemers deelden wat hen raakte in de tekst. Voor mij was dat de zin die in het begin van dit stukje staat: hopen op de eenheid die God voor onze verschillen belooft. Wat een verwarrende, bijna ontwrichtende zin, vol -schijnbaar-tegenstrijdigheden. En dat is waar het misschien wel om gaat: je laten ontwrichten door wat een ander zegt of doet, want, zoals Leonard Cohen zo mooi zingt; "There is a crack in everything. That's where the Light gets in".

Bestrijdt het racistische monster

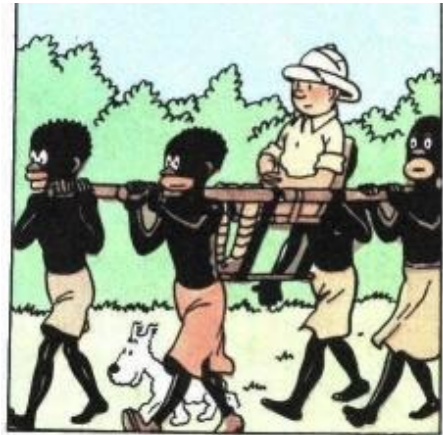
door Hans Weening

De antiracisme workshop in Brussel waar Sytse en ik aan hebben deelgenomen heeft ook mij veel nieuwe inzichten gegeven, soms op pijnlijke wijze.

Er wordt vaak vanuit gegaan dat ras een biologisch concept is, maar biologen zijn het erover eens dat alle mensen deel uitmaken van één en hetzelfde ras en dat het maken van een biologisch onderscheid tussen de ‘witte’ Europeaan, de ‘rode’ indiaan, de ‘bruine’ Aziat en de ‘zwarte’ Afrikaan onwetenschappelijk is. Veel woordenboeken hanteren nog steeds achterhaalde beschrijvingen van de term ‘ras’. Zo definieert Van Dale ras als “een groep van individuen, van een andere groep onderscheiden door een aantal erfelijke en lichamelijke overeenkomsten”. Het gebruik van de term ‘zwart’ roept in Nederland ook de nodige vragen op. Wat is bijvoorbeeld een ‘zwarte school’. Wie maakt die school zwart? Veel Noord-Afrikanen en Turken voelen zich vaak helemaal niet ‘zwart’.

Ras is geen biologische term maar veeleer een sociaal geconstrueerde categorie, dat niet alleen gebaseerd is op huidskleur maar ook op bijvoorbeeld culturele aspecten. De gehanteerde rassenindeling bestendigt eerder historisch ontstane machtsverschillen en vooroordelen en legitimeert gevoelens van superioriteit. We kregen in de workshop de opdracht na te gaan hoe we in onze vroegste jeugd onze eerste kennismaking met zwarte mensen hadden ervaren. Zo herinnerde ik me

hoe ik de Ambonezen die twee straten verderop woonden zag als een ander soort mensen die niet echt bij ‘ons’ hoorden. Ook verslond ik de avonturen van *Sjors en Sjimmie*, een wit en een zwart jongetje. De witte Sjors was altijd de verstandige leider en de zwarte Sjimmie was altijd wat onnozel, maar Sjimmie wist wel veel beter de meisjes te bekoren. Het stripboek *Kuifje in Afrika* is nog steeds populair, maar het staat vol met domme zwartjes met een spraakgebrek en extreem grote lippen. De blanke Kuifje komt hen wel even uitleggen hoe de wereld in elkaar zit. Ik was geschokt te ontdekken dat de ondertiteling in moderne kinderboeken nog vaak dezelfde is en hoe zwarte

Racistische prent uit kuifje in Afrika

Van krompratend stereotiep ‘negertje’ evolueerde hij tot een coole hipster die gelijkwaardig is aan zijn blanke vriendje.

karakters nog steeds stereotype kenmerken en rollen krijgen toegemeten. Ik was ook blij kennis te maken met het begrip ‘intersectionaliteit’. Daarmee wordt bedoeld dat allerlei verschillende vormen van ongelijkheid met elkaar samenhangen en elkaar kunnen versterken en compliceren. Klasse, kleur en sekse zijn bijna traditioneel gehanteerde verschillen, maar je kunt ook denken aan verschillen op het gebied van leeftijd, seksuele identiteit, religie, opleidingsniveau, enzovoorts. Deze verschillen stapelen zich als het ware, waardoor bijvoorbeeld een witte, jonge, heteroseksuele, hoogopgeleide, christelijke man het in onze maatschappij veel makkelijker heeft dan een zwarte, oudere, lesbische, laagopgeleide, islamitische vrouw. Ook binnen minderheidsgroepen werken deze verschillen vaak verdeling in de hand. Zo voelen zwarte of islamitische homoseksuelen zich vaak onvoldoende gerespecteerd in de homogemeenschap en voelen ‘plattelandsvrouwen’ zich vaak als traditioneel weggezet in de vrouwenbeweging.

We werden aan het einde van de workshop uitgenodigd ons meer bewust te worden van onze eigen ‘witheid’ en van de privileges die daar mee verbonden zijn. Die kritische zelfreflectie zou eraan kunnen bijdragen dat we beter overeenkomsten met de ‘ander’ ontdekken en ons beter kunnen verplaatsen in die ander.

Voor mij is de workshop alleen maar het begin geweest van deze ontdekkingsstocht. Maar nu al ontdek ik dagelijks banale voorbeelden van ‘witte vanzelfsprekendheden’. Dat helpt me om mijn eigen uniciteit te ontdekken en te definiëren en hopelijk ook meer respect op te brengen voor de uniciteit van anderen.

De Nieuwe Quaker Website

Hoe staat het er eigenlijk mee?

Willem Furnée, Schrijver Literatuurcommissie

Deze vraag zal tussen de ingevingen van liefde en waarheid vast weleens in een Vriend boven komen drijven. Het goede nieuws is: het begin is er en laten we zo sportief zijn om ons op de toekomst te richten en niet op het verleden. Welnu de Commissie heeft de lay-out van de website al online mogen bewonderen en zich vergaapt aan 'de quick brown fox' die over de 'lazy dog' springt. (voordat je nu vertwijfeld dit artikeltje terzijde schuift moet je eerst even 'quick brown fox' googlen! Wie even naar onderen kijkt hoeft niet te googlen.)

Begin april gaat Remco, (die achter de schermen al heel wat werk heeft verzet met betrekking tot de website) aan Loes uitleggen hoe zij haar taak als 'vakkenvulster' kan vervullen. Dit wil zeggen dat zij de lege vakken op de website gaat invullen met teksten die de Literatuurcommissie gaat aanleveren. Er liggen al teksten klaar!

We rekenen erop dat iedereen ons het vertrouwen geeft om dit te doen zonder dat de Jaarvergadering vooraf haar fiat moet geven voor elk stukje tekst dat op de website gaat verschijnen. We schakelen bij het beoordelen van de teksten ook de redactie van De Vriendenkring in. Hierover zijn nog geen afspraken gemaakt, maar we weten elkaar te vinden. Op de Jaarvergadering zal de website worden gepresenteerd.

In een korte zin ALLE lettertekens uit het alfabet gebruiken.

Wanneer was je voor het laatst in de buurt van een massa sprinkhanen?

Alison Leonard, Uit: *The Friend*, 15 februari 2019

bewerking en vertaling, Nel Bennema

Een lid van onze meeting behoort tot een vaste poëziegroep waarin Vrienden en hun vrienden hun favoriete gedichten of hun eigen werk meebrengen. De vorige keer las ik “Elegy in a country Churchyard” van Thomas Gray. Wat me later in het gedicht opviel was niet zozeer het aantal citaten – zelfs clichés- die bleven hangen, zoals “Far from the Madding Crowd” (Ver van de gekmakende menigte, van Thomas Hardy (NB), maar een bijna achteloze verwijzing naar de ‘droefgeestige uil’ in de met klimop begroeide kerktoren.

Wanneer heb jij voor het laatst een uil op een kerktoren gezien of zelfs gehoord? En als ik je dit citaat van John Clare had laten lezen, zou je dan zeggen: “Ja, dat heb ik meegemaakt”?

*De zomer is een overmaat van vreugde.
Het gras wemelt van de blijde insecten
als ik voorbijga, en bij iedere stap
springen er massa's sprinkhanen alle
kanten uit, vol vreugde. En als mijn
voeten er langs strijken fladderen er
kleine vlindertjes weg*

Wanneer was je voor het laatst in de buurt van een massa sprinkhanen? Rose Flint, een van onze beste hedendaagse natuurdichters, beschrijft dit probleem treffend in haar gedicht ‘Flocks’ (‘zwermen’):

Hoe is de lege wereld voor vogels die eens met honderden vlogen in tuimelende zwermen?

Er is geen scherm tegen de wind, er zijn geen wijze liedjes, geen veilige gemeenschap met anderen.

Ik ben hierover nu erg verdrietig. We worden bedolven onder statistieken die ons vertellen dat wij – wij mensen – sinds 1970 zestig procent van de zoogdieren, vogels, vissen en reptielen hebben uitgeroeid. Wat moet er worden gedaan?

Die eeuwenoude vraag heeft deze keer een treffend antwoord gekregen. Iemand plaatste deze twee woorden, twee concepten, naast elkaar: **Extinction**;

Rebellion. (Uitsterven; Opstand).

We worden geconfronteerd met een massaal uitsterven. En we zullen in opstand komen. De “XR” beweging heeft (evenals CND in de jaren 1950) een eenvoudig, duidelijk symbool: een zandloper omgeven door een cirkel. De XR-activisten hebben duidelijke doelstellingen voor regeringen (eerlijkheid over de huidige situatie, terugdraaien van beleid dat leidt tot vernietiging) en, voor mensen aan de basis, willen zij dat 35% van ons ook activist wordt. Onze systemen zijn giftig, zeggen ze; wij hebben een cultuur nodig die gezond is, weerstand biedt en aanpassingsvermogen heeft; en we moeten zorgen voor een schone, vrije natuur waarin andere schepselen kunnen gedijen. Op 17 oktober 2018 hielden activisten van XR een sit-in in Londen om hun leden aan te moedigen, deel te nemen aan massale burgerlijke ongehoorzaamheid, Hun acties gaan door.

Ik beseft dat ik twee verschillende persoonlijke voornaamwoorden heb gebruikt als onderwerpen van mijn zinnen: de ene is ‘zij’, de andere is ‘wij’. Ik heb me afgevraagd: kunnen ‘zij’ veranderen in ‘wij’?

Persoonlijk ben ik moe van decennia van protest, van Greenham tot de oorlog in Irak en daarna. Ik ben vijftienzeventig. Brexit, branden en overstromingen, Donald Trump en nepnieuws: Ik moet mezelf beschermen tegen wanhoop. Maar ik houd van kievit en wulpen, van woelmuizen en hazen. Ik zal doen wat ik kan, en dat is schrijven. Kan jij doen wat je kunt? Kunnen we allemaal iets doen, en bidden?

The Wall Museum Palestine

door Els Ramaker

Er was ooit eerder een beroemd Wall Museum (1962) bij Checkpoint Charlie, de historische doorgang tussen oost en west Berlijn. Nu is er sinds 2002 een nieuw Wall Museum ontstaan: schilderingen, soms door wereldberoemde kunstenaars, op de scheidingsmuur tussen Israël en Palestina. Die muur, die inmiddels zo'n 700 km lang is, loopt over Palestijns gebied, soms zelf dwars door dorpen heen. Israël zegt dat dit nodig is voor bescherming en beveiliging. Palestina noemt het een apartheidsmuur, die steeds meer Palestijnse gebieden annexeert.

'Wall-museum' op de muur, die het graf van Rachel afsnijdt voor Palestijnen en Christenen.

Als vreedzaam protest wordt deze muur beschilderd; niet alleen met illustrerende afbeeldingen van de omstandigheden waaronder de Palestijnen leven, maar ook met prachtige gedichten en verhalen. Voorbijgangers, met name veel toeristen, kunnen zo kennisnemen van de frustratie van de mensen die door die muur worden ingekneld.

Zoals te zien is in het financieel jaarverslag van het Quakerhulpfonds, hebben wij weer een klein bedrag geschonken t.b.v. deze muurschilderingen. Hiermee willen we onze solidariteit tot uitdrukking brengen met het Palestijnse volk en hen stimuleren om door te gaan met vreedzaam protesteren op deze wijze tegen hun uitzichtloze situatie.

Peace Centre Zuid-Afrika

Door Carol Bower directeur (van het Vredes Centrum in Kaapstad). Dit is één van de projecten die het Quaker Hulpfonds steunt

Groep vrouwen in traditionele jurken, ze zingen tijdens een Heritage Day evenement in Khayeliisha gehuisvest door het Peace Centre en anderen, 24 september 2018

Korte achtergrond van het Peace Centre:

Het Vredescentrum is een non-gouvernementele organisatie (NGO) gevestigd in Kaapstad, Zuid-Afrika. Het werd opgestart door leden van de westelijke maandvergadering in de Kaap in de jaren '80 tijdens de meest onderdrukende en wrede periode van de apartheid. Het was een initiatief van de vredescommissie van de Quakers en werd het Quaker Vredes Centrum in Kaapstad. In 2008 werd het een onafhankelijke organisatie. In 2018, stopte men met het gebruik van 'Quaker' in de naamgeving. Het blijft geïnspireerd worden door de Quaker principes van eenvoud, van het spreken van de waarheid tegen de macht, van een geweldloze benadering van het oplossen van geschillen, van het vieren en het respecteren van diversiteit, rechtvaardigheid en gelijkheid. De meeste van onze bestuursleden zijn Quakers. Wij werken aan vrede in een land waar het geweld endemisch is.

Onze visie van echte vrede is, gebaseerd op 8 pijlers:

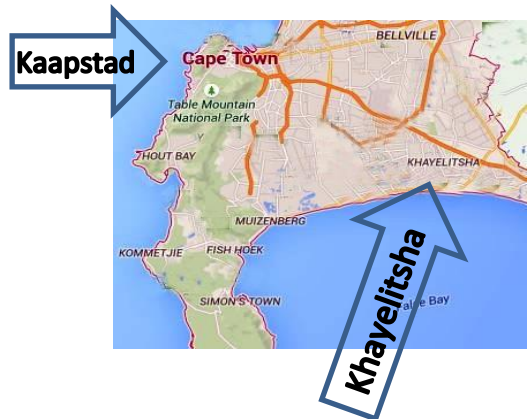
1. Goed functionerende overheid;
2. Billijke verdeling van de middelen;
3. Vrije informatievoorziening;
4. Goede betrekkingen met de buurlanden;
5. Hoog niveau van menselijk kapitaal;
6. Respect voor de rechten van anderen;
7. Lage niveaus van corruptie;
8. Een gezonde zakelijke omgeving.

Veel van deze pijlers zijn afwezig in Zuid-Afrika. En hun afwezigheid voedt onze zeer hoge niveaus van geweld: geweld in onze huizen, in onze scholen en op onze straten. Werken aan de vrede in deze omstandigheden vereist zowel een holistische, aanpak op meerdere fronten en strategische beslissingen over waar we ons het beste op kunnen concentreren met onze beperkte middelen. Er is zoveel te doen, en we zijn een kleine organisatie. Ik wil met Vrienden in andere landen goed nieuws delen over onze acties en vooruitgang. Je kunt meer informatie vinden over ons werk op www.peacecentre.org.za.

Khayelitsha Ontwikkelings Forum spreker

We startten ons informatie- en ondersteuningscentrum, in het hart van Khayelitsha op vrijdag 8 februari. Khayelitsha is een grote nederzetting, 30 km van het centrum van Kaapstad, en is gekenmerkt door armoede, werkloosheid en geweld. Het was een zeer succesvolle gebeurtenis, met toespraken van verscheidene belangrijke mensen uit de lokale gemeenschap; Dit werd gevolgd door een presentatie met een intense dialoog over de verschillende

aspecten van ons werk. Na een lichte lunch werd tenslotte een adviserend comité gekozen van zes mensen die de diversiteit van de bevolking in Khayelitsha vertegenwoordigen.

Het is de bedoeling dat dit Comité het Vredescentrum ondersteunt bij het leveren van relevante en noodzakelijke programma's.

Sloppen van de voorstad Khayelitsha van Kaapstad

In het tweede Vredescentrum in Khayelitsha zijn mensen bij elkaar om af te spreken wat ze zullen doen om de situatie daar te verbeteren.

Quaker Jan de Hartog.

Een compilatie uit 2 biografiën, met zijn Quaker inslag als leidraad.

door Lucas de Groot

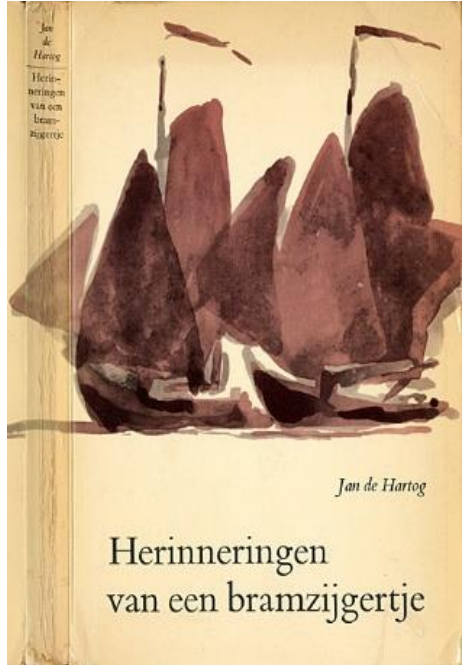
Jan de Hartog was allang een zeer gevierd schrijver toen hij in 1956 neerstreek in Florida. Met 'Hollands Glorie' en 'Herinneringen van een bramzigtje' was hij in Nederland bekend geworden.

In vele talen waren zijn boeken uitgegeven en hij was vooral in Amerika zeer bekend; 16 maal nr. 1 gestaan in de boeken top 10. Hem werd zelfs een professoraat in de dramaturgie aangeboden aan de universiteit van Houston, vanwege zijn enorme oeuvre van toneelstukken.

In 1961 kwam hij tijdelijk terug naar Nederland om zijn moeder te verzorgen, die een lang en pijnlijk ziekbed had. Zij was al heel lang in het geheim vriend van de Amsterdamse Quakers. Haar man was een bekend hervormd dominee en gaf veel lezingen in het hele land. Ze wilde hem niet in de wielen rijden. In de opvoeding die zij Jan gaf, sijpelden wel allerlei Quaker filosofieën binnen. Haar boeken over mystiek doneerde hij aan de Amsterdamse Vrienden. Voor deze geste ontvingen Jan en Marjorie een uitnodiging voor een wijdingsdienst.

Marjorie:

“Wij zaten daar op een vroege zondagochtend, enigszins geëmotioneerd omdat het een afscheidsbijeenkomst moest worden van Lucretia, de moeder van Jan. Sinds 7 jaar woonden wij samen en beiden wisten wij dat een huwelijk niet uit kon blijven. Tijdens de dienst voelde mijn hoofd als een molenvijver, doordrenkt van emoties. In de stilte verhelderde mijn verwarde geest, het water van de molen kwam langzaam tot stilstand. Plotseling voelde ik zekerheid: ik wilde met Jan trouwen! De bijeenkomst maakte iets in ons los wat wij hiervoor niet kenden, maar ons toch heel vertrouwd voorkwam. Jan ervoer hetzelfde en bleek net als ik het antwoord te hebben gevonden in elkaar en in de Vrienden. Wij omhelsden vanaf die dag voorgoed het quakerisme”.
Jan zei vaak dat hij altijd al, diep van binnen, tot die mensen heeft behoord.

In sept. 1961 trouwden zij in Long Island, New York. Het werd een Quaker huwelijk. Het was een van de mooiste bijeenkomsten waaraan Jan en Marjorie ooit deelnamen:

“Toen wij de zwijgende bijeenkomst binnentraden overviel ons zo’n stralende stilte en vrede, dat het ons een bijna fysiek gevoel gaf van Gods aanwezigheid, waarbij hij mag worden beschreven als “Een oneindige oceaan van Licht en Liefde”. Deelnemers en Vrienden vertelden ons later dat zij dezelfde ervaring hadden ondergaan, maar dat wij dat hadden meegebracht!”

Een jaar later wist Jan de Vrienden in Houston al spoedig mee te krijgen om als vrijwilliger te werken in het armenziekenhuis, waar vooral veel mensen met een donkere huidskleur lagen. De hartverscheurende en mensonterende toestanden daar hadden hem helemaal in zijn greep en hij werkte er jarenlang bijna dagelijks. Ook schreef hij het boek ‘Het Ziekenhuis’ over deze periode. Het verdiende geld doneerde hij allemaal aan het ziekenhuis. In de gemeenteraad kreeg hij uiteindelijk veel voor elkaar. Het werd hem ter plaatse niet in dank afgenomen, op zijn huisdeur werd ‘nigger lover’ geschilderd en uit voorbijrijdende auto's werden papieren zakken met uitwerpselen in zijn tuintje geslingerd. Tenslotte begonnen ze met karabijnen zijn ruiten eruit te schieten. Toen werd het hem teveel.

Hij ging verhuizen en voer samen met zijn vrouw in een woonark dwars door Oost-Amerika naar Nantucket. Een van oudsher Quakereiland aan de kust, ten noorden van New York, een geïsoleerde en verlaten plek, met in die tijd maar 4000 inwoners. Ze konden daar wonen in een huis van een Vriend. Hij schreef er “De Kapitein”. Een aanklacht tegen de zinloosheid van oorlogsvoering. Het zou zijn meest ‘Quakerly’ boek worden, zei hij zelf.

Lang bleef hij niet in afzondering leven. Hij trok zich het lot aan van weeskinderen in Vietnam, van kinderen van Amerikaanse soldaten en Vietnamese moeders en van kinderen die door de oorlog hun ouders waren kwijtgeraakt. Hij bezocht weeshuizen in Vietnam, namens een maandvergadering van de Vrienden in Florida, waar hij inmiddels was gaan wonen.

Hij haalde 200 jonge kinderen naar Amerika en maakte van hun huis een opvangcentrum. Vandaaruit gingen de kinderen naar gezinnen, vooral Quakers. Ook het lot van Koreaanse oorlogsslachtoffertjes trokken zij zich aan. Zelf adopteerden Jan en Marjorie twee kinderen, van 3 en 5 jaar. Jan schreef snel het boek 'De Kinderen', vol raadgevingen en persoonlijke ervaringen met adoptie. Het is ook in het Nederlands verschenen. In deze jaren was Jan tevens voorzitter van de landelijke Quakercommissie ter ondersteuning van jonge dienstweigeraars en hun families. Ook maakte hij zich sterk voor een plan om voor oude Vrienden een eigen nederzetting te bouwen.

Koninkrijk van de Vrede

Al sinds het overlijden van zijn moeder in 1961 liep Jan rond met het plan om de geschiedenis van de Quakers vast te leggen in een romancyclus. Toen zijn moeder nog leefde hadden zij beiden vaak over dit onderwerp gesproken. Jan en vooral Marjorie deden jarenlang historisch vooronderzoek.

Met het vierdelige 'Koninkrijk van de Vrede' is Jan 5 jaar dagelijks aan het schrijven geweest. Wanneer een boek af was deed hij het een jaar lang in een kluis om er dan opnieuw kritisch naar te kunnen kijken.

Voor Jan betekende dit project meteen het einde van een 20- jarige zoektocht. Of hij wilde of niet, eigenlijk was hij altijd een vrijzinnige Quaker geweest, die er diep in zijn hart naar streefde met compassie te leven. Hij legde zichzelf een enorme discipline op door elke dag, afgezien van de zondag, 8 uur te werken aan zijn prestigieuze boeken. Eenzaam afgezonderd in zijn werkkamer.

Van alle historische Vrienden, behalve van George Fox en Margaret Fell en enkele van hun medewerkers veranderde hij de namen.

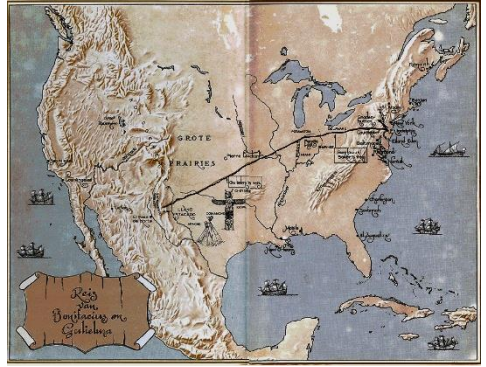
Uit de 3 eeuwen Quakerisme koos hij enkele bijzondere mensen die zich op een speciale manier voor de ongelukkigen, misdeelden en marginalen hebben ingezet.

- Margaret Fell, die het Genootschap richting had gegeven, was betrokken bij het lot van kinderen en Quakers in Engelse gevangenissen omstreeks 1652/1660. ‘Kinderen van het Licht’ handelt hierover.
- Bonifacius Baker en Gulielma Woodhouse zetten hun hele leven in om in Amerika omstreeks 1754 een multiculturele en menswaardige samenleving op te zetten voor Indianen, zwarten en blanken. Dit deel heet ‘Het Heilig Experiment’.
- Lydia Best en Mordechai Monk moeten het met hun leven bekopen als zij opkomen voor verdreven en opgejaagde Indianen. Hun verhaal wordt verteld in ‘Het Uitverkoren Volk’.
- Laura Mertens ontfermt zich na de tweede wereldoorlog over de vele zwervende en verlaten oorlogswezen in ‘De Oorlog van het Lam’.

De personages zijn afstammelingen van de personen in de vorige delen, zodat er een werkelijke levenslijn ontstaat door de eeuwen heen.

De hele romancyclus is vooral gebaseerd op één ideaal, n.l. het visioen van Jesaja: ‘Het Koninkrijk van de Vrede’.

Jan de Hartog kwam met deze serie boeken ook voor het eerst openlijk uit voor zijn Quaker-zijn. Hij beschrijft mooi hoe mensen hun tekorten, wreedheid en zelfs ontucht kunnen ombuigen naar zelfbeheersing, begrip en mededogen, zodat liefde een sterkere kracht wordt dan onrecht en geweld. Jan laat de personen middels brieven zelf aan het woord. In totaal 51 verschillende personages die hun gevoelens, gedachten en inzichten verwoorden. De schoonheid van de boeken ligt vaak in de innerlijke strijd die de hoofdpersonen steeds weer voeren met hun levensovertuiging. De kritieken in 1975 waren meestal lovend. The Wall Street Journal schreef bijvoorbeeld: “Zijn nieuwe roman is een kolossaal boek, met alomvattende beelden van de menselijke natuur”. The New York Times schreef: “Het zijn meer de uitzonderlijke vrouwen dan de uitzonderlijke mannen die in dit enorme boek overheersen.” En vergeleek de schrijver met Tolstoi.

De reis van Bonifacius Baker en Gulielma Woodhouse

Quaker actie tegen online haatzaaien

door Peter van Leeuwen

QCEA heeft een nieuwe website gelanceerd over anti-migranten tendensen bij de aanstaande verkiezingen voor het Europees Parlement: www.Choose-Respect.eu.

Velen zijn bezorgd dat verdeeldheid en xenofobe betogen - vaak gebaseerd op verkeerde informatie - van invloed kunnen zijn op het vermogen van kiezers om weloverwogen, humane politieke keuzes te maken bij de komende Europese verkiezingen. Dit zou de komende jaren een significante impact hebben op het Europese beleid inzake veiligheid, klimaat, ontwikkeling en migratie. Ons (QCEA) onderzoek - evenals onze ontmoetingen met sociale-mediabedrijven - suggereert dat het voor web-gebruikers mogelijk maken om zelf te reageren op online haatuitingen effectiever is dan gecentraliseerde moderatie. Het is waarschijnlijker dat ze de meningen op de lange termijn zullen veranderen. Met dat in gedachten is QCEA verheugd om de website ChooseRespect te lanceren, voorafgaand aan de Europese verkiezingen van 2019. We hebben hierop een online toolkit gemaakt die bedoeld is om gebruikers van sociale media in heel Europa te helpen op een constructieve manier te reageren op en te reageren tegen haatdragende haat. De ChooseRespect-site is opgesplitst in drie secties: een mythe voor migranten en vluchtelingen, een

'positieve narratieve toolkit' en een speciale Twitter-account waarin voorbeelden van haatzaaiende uitspraken van kandidaten en hun staf in realtime worden bijgehouden. We hopen dat dit een 'verzamelpunt' zal worden voor anti-hate speech-inspanningen onder Twitter-gebruikers. Spoedig zal de site ook in het Nederlands vertaald zijn.

Twee voorbeelden van mythes over migranten en vluchtelingen:

Mythe 2: niet-europese landen laten het erbij zitten

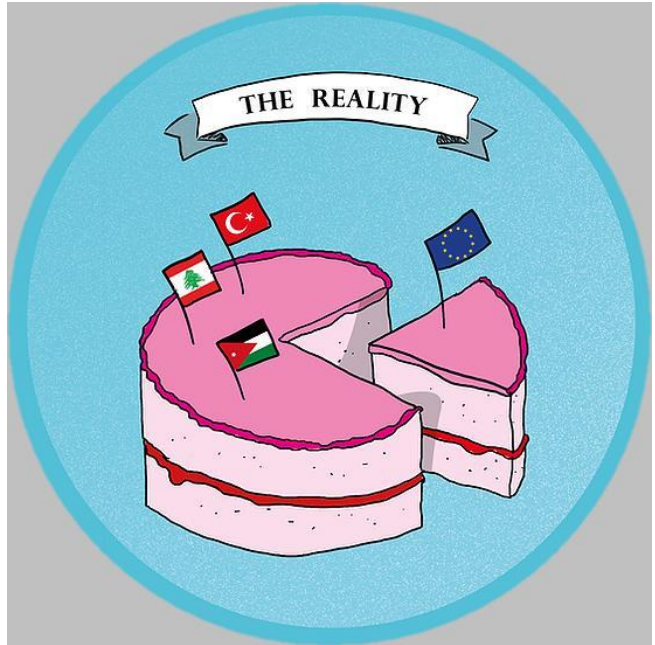
Meer dan vier miljoen Syriërs zijn hun land ontvlucht sinds het conflict begon. Slechts 6% van hen heeft asiel gekregen in Europa, de overgrote meerderheid is ondergebracht in buurlanden van Syrië. Turkije herbergt meer vluchtelingen op haar grondgebied dan enig ander land, meer dan 3,5 miljoen. Libanon herbergt 2 miljoen Syrische vluchtelingen en deze vormen nu een kwart van de bevolking.

Jordanië rond één miljoen. Zelfs in relatief gastvrije Europese landen als Duitsland en Zweden zijn vluchtelingen nog steeds minder dan 1% van de bevolking.

In werkelijkheid zijn 85% van alle ontheemden wereldwijd te gast in ontwikkelingslanden, die veel minder dan Europa de vereiste ondersteuning kunnen bieden. Rijke landen in het Midden-Oosten die niet solidair blijken met vluchtelingen, vormen de uitzondering.

De echte vraag is misschien:

Waarom bieden EU-lidstaten nog steeds zo weinig steun aan gastlanden die het hard nodig hebben

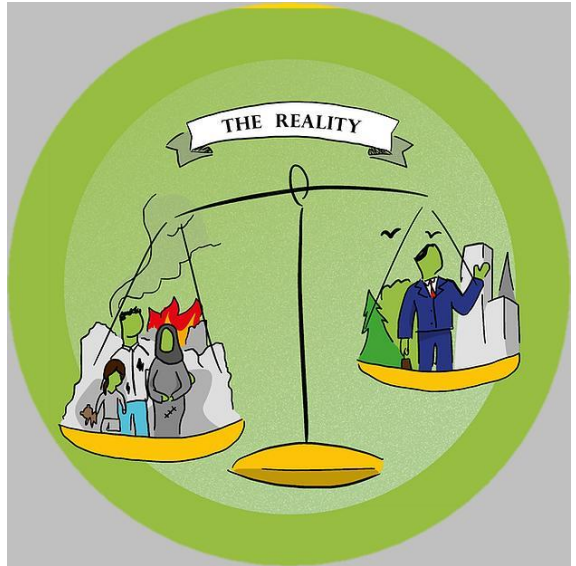

De grootste aantallen vluchtelingen worden in de buurlanden Turkije, Libanon en Jordanië opgevangen.

Mythe # 5: De meeste mensen die naar Europa komen zijn geen 'echte' vluchtelingen

Mensen van over de hele wereld zoeken asiel in Europa. Maar de kans dat een aanvraag wordt geaccepteerd, is sterk afhankelijk van het land van herkomst. De grootste groep asielzoekers in 2017 - Syrische burgers - werden in 94% van de gevallen als "echte" vluchtelingen erkend. Alleen de burgers uit Eritrea, Somalië, Jemen en Palestina, landen met ernstig geweld en humanitaire uitdagingen, hadden meer dan 50% kans van slagen. Asielaanvragen van mensen die eerder economische migranten zijn, hebben een veel kleinere kans van slagen. Minder dan 20% van de Nigerianen en Pakistanen die asiel aanvroegen in de EU+landen werden geaccepteerd, een percentage dat tot 3% daalde bij Bosniërs of Indiërs.

Ongeveer twee-derde van alle asiel besluiten in 2017 waren negatief. De Europese regeringen zijn helemaal geen 'soft touch', maar juist erg streng in het onderscheid tussen vluchtelingen en economische migranten

De meeste echte vluchtelingen komen uit landen met extreem geweld zoals Syrië, Eritrea, Somalië, Jemen en Palestina.

MIGRANT AND REFUGEE MYTH-BUSTER

Hate begins with fear, and fear is so often built on lack of understanding. And it's easy for the facts about migration to get lost amid misconceptions, dramatic headlines and "fake news."

On this page you can find some of the most common "myths" associated with migrants and refugees. Simply click one to get the facts - you might be surprised!

**SPREAD
THE LOVE!**

[Tweeten](#)

Waarom ik bij de grens werd gearresteerd

door Lucy Duncan febr.2019

van de website:

<https://www.friendsjournal.org/afsc-love-knows-no-borders/>; vertaling en bewerking Joke Hofman

De schrijfster werd gearresteerd tijdens de actie op 10 december 2018.

We zijn hier om te vechten voor de ziel van ons volk.” Dat waren de woorden die Imam Omar Suleiman sprak bij de opening van de persconferentie: “Love Knows No Borders: A Moral Call for Migrant Justice” in december 2018, in San Diego, California, georganiseerd door American Friends Service Committee (AFSC). Toen we naar het strand liepen, vertelde de imam me van zijn bezoek aan een detentiekamp in Texas, waar hij de verschrikking zag van hoe deze migranten en hun kinderen daar leven. “Ik heb nog nooit zo iets vreselijks gezien” zei hij. En hij voelde zich geroepen te handelen tegen de leugens van muren, deportaties die gezinnen uit elkaar rukken, enz.

Er liepen o.a. een bisschop van de methodisten, een rabbi en veel predikanten mee. We liepen al zingend: “Rise up my people, my condors, my eagles, no human being will ever be illegal” richting de opgerichte grensmuur. De avond daarvoor had Rev. Shawna Foster, van de Unitarian Universalist Church, getuigd van hoe ze actief werkt om alle vormen van oorlog te beëindigen. Ze zei o.a.: “Er is geen enkele vrijheid die het waard is om ouders van hun kinderen te scheiden, migranten te doden en ze te dwingen onder mensonterende omstandigheden te leven.

Toen we op het strand waren, las de rabbi de namen van degenen, die waren gedood toen ze probeerden de grens over te steken. “De afgrond die er bestaat tussen begrijpen dat we allen één volk zijn en de opvatting dat de ene mens meer waard is dan een ander.”

Al lopend dacht ik aan een andere muur, nl. die Gaza van Israël scheidt. Sinds maart 2018 zijn er elke vrijdag Palestijnen die protesteren tegen de bezetting van hun land en de blokkade van Gaza. Sindsdien zijn er al 228 van hen gedood en 24.000 gewond. Elke week staan ze er weer...

(zie ook de foto op de achterkant van deze Vriendenkring: Love Knows no borders)

De situatie met migranten in Noordwest Bosnië

door Charles Tauber die met zijn organisatie de Coalition for Work with Psycho-trauma and Peace (CWWPP) in Vukovar, Kroatië werkt

We werken vanuit Vukovar online met een groep vrijwilligers, van wie de meesten leden zijn van het SOS-team Kladaša en met sommigen die samenwerken met andere groepen. Ze zetten zich in voor de vluchtelingen in het noordwesten van Bosnië in de buurt van de grens tussen Kroatië en Bosnië in de steden Velika Kladaša en Bihač. (zie kaartje)

Dit is een zeer slechte situatie vanuit een aantal standpunten. De weersomstandigheden in de regio zijn koud en nat. De omstandigheden in de officiële kampen zijn vies en krap.

De grote internationale organisaties die daar werken, waarvan de grootste de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) is, willen van de migranten afkomen en ze terugsturen en helpen hen niet om over de grens te gaan of te integreren in de Bosnische samenleving. Het SOS-team Kladaša biedt een EHBO-post en een 'winkel' waar ze kleding, eten en andere benodigdheden uitgeven.

De migranten proberen de grens over te steken naar de Europese Unie, dat wil zeggen naar Kroatië, Slovenië, Italië en verder. Aan de grens worden ze geslagen en gewond en teruggedrongen door de politie, die ontkent dat ze het doen, ondanks video's op YouTube die dit bewijzen. Volgens de mensen met wie we contact hebben, valt de politie in Bosnië nu ook migranten aan en zijn er een aantal gewond geraakt. In de afgelopen weken zijn de politie en ook de lokale bewoners begonnen met het aanvallen van vrijwilligers en velen zijn bang voor hun veiligheid.

Een ander probleem is dat de vrijwilligers een zeer goede wil hebben, maar in het algemeen ongetraind zijn. Tot nu toe, dat wil zeggen, toen ze enkele weken geleden met ons in contact kwamen, hadden ze geen psychologische ondersteuning. Bovendien zijn ze daar voor een zeer korte periode, dat wil zeggen een paar weken tot maximaal een paar maanden.

We zijn buitengewoon gefrustreerd door deze specifieke situatie en door de migrantensituatie in dit deel van de wereld in het algemeen. We moeten vaststellen dat er soortgelijke situaties zijn in Servië, net over de grens bij ons in Šid, in Belgrado en elders.

Vrijwel niemand geeft de migranten of de vrijwilligers psychologische ondersteuning. Welke "ondersteuning" wordt gegeven, dan is dat meestal in de vorm van medicijnen. Verder is er weerstand om te werken aan psychologische problemen om een aantal redenen. Ten eerste is er het stigma ervan in

traditionele samenlevingen. Aan de kant van de migranten voelen ze dat ze verder willen gaan, en dat het geen zin heeft om iets te beginnen. We kunnen ze online verdere hulp bieden en we vertellen hen dat. Vanuit het standpunt van de vrijwilligers en het personeel van organisaties zeggen ze dat ze er geen tijd voor hebben, ook al zien we dat ze slecht worden behandeld.

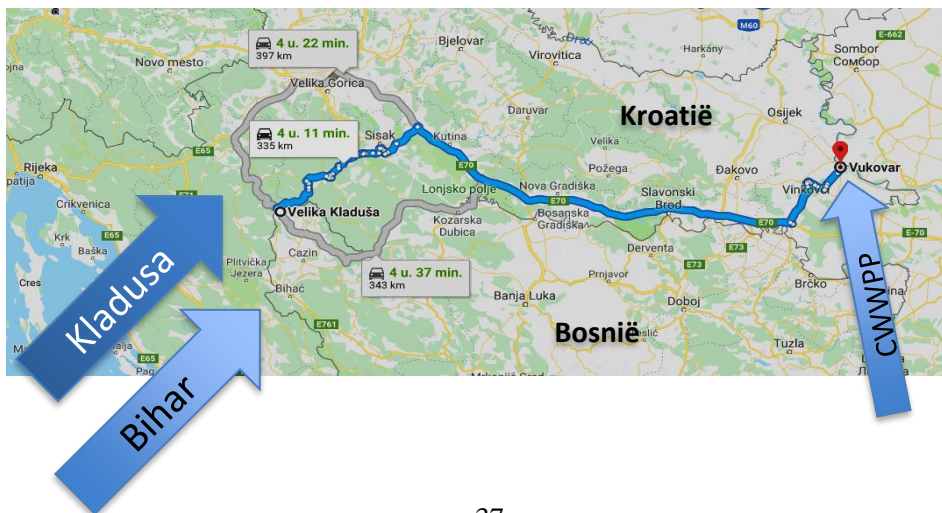
We willen mensen trainen om elkaar te helpen. Dat geldt voor de migranten en voor de mensen die met hen werken. We kunnen een beperkte hoeveelheid online doen, maar we zijn maar met z'n tweeën. Dit soort werk vergt veel

emotionele input. Het vergt ook financiële input. We vechten nu voor ons bestaan na 2019 en hebben ook werk aan andere kwesties.

Als vrienden geïnteresseerd zijn in dit werk, raden we je aan contact met ons op te nemen. We kunnen een online seminar organiseren. Ook kan iedereen, die voor een langere periode vrijwilligerswerk zou willen doen, contact met ons opnemen: ctextrause@gmail.com
We horen graag van je!

Vluchtelingen in Kladusa

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen, bijeenkomsten:

Noord en Oost Nederlandse
A'dam
Deventer
Driebergen
MiZuNed
Haagse
Breda/Helmond

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).
tel.: 06 13700682, e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering:

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Rel. Genootschap der Vrienden - Quakers- te Amsterdam.

Quaker Bibliotheek:

Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur:

Willem Furnée ; Badhuisweg 149, 2597 JN 's-Gravenhage tel.: 070-3220544, e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering:

Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering:

Schrijver: Willem Furnée, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu.
Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL48 INGB 0001 8562 21 t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350. email: els@ramaker.me. Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep:

Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 t.n.v. N.O.N. MV Rel. Gen. der Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds:

Schrijver vacature. Penningm: Johannes Borger, e-mail: johannes.borger@hotmail.com. Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA):

Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. e-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Vriendenkring:

Helaas moeten we per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring verhogen tot: €30,- voor Nederland en €45,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. e-mail: vriendenkring-redactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail : boekrijk@hotmail.com
Bennekom	Iedere zondag: 10.30-11.30 in de Commandeerij, Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom	e-mail: els@ramaker.me Op de 2e zondag van de maand is er eerst een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap 14 febr.	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma. Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Normaal iedere 3 ^e zondag, 10.30 in 't Haagje 1, Driebergen -Rijsenburg.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: quakers@marielke.nl
Deventer	3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: dinsdag 12 febr. 18.30.	In het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Inlichtingen bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, e-mail: friedaoudakker@gmail.com
Gent	Tweede woensdag 20.00-22.00. Vierde zondag 11.00-13.00.	In het zaaltje boven vzw Trafiek, aan Pierkespark in de Brugse Poort. Op de vijfde verdiep van 'Nest' in het oude bibliotheek gebouw aan het Zuid, (vooraf contact opnemen)
Groningen	2e en 4e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen, tel. 050-5712624	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl
Wijhe, bij Zwolle	Eerste zondag 10.30	Wim Balijon, tel.: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden.
Zwolle	Wo 13 mrt. 18.00	Bij Marlies en Sytse Tjallingii, 06-23869715

Wijdingssamenkomsten op Afstand

1. Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu
2. Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones, bekendmaking op: Quakerworship.org
3. Internetforum: www.Quakerfaithandfellowship.org

Quaker Action

Amerikaanse Quaker Hulporganisatie AFSC demonstreert tegen vreemdelingenhaat

Demonstratie georganiseerd AFSC bij de grens met Mexico.

Peace Centre in Kaapstad doen opbouw werk in grote sloppenwijken

Deelnemers praten over het werk dat ze doen voor het Vredes Centrum in Kaapstad met Lukhanyo Simangweni, één van de Gemeenschapswerkers, derde van links